

	Комунальний заклад «КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ» Дніпропетровської обласної ради СИЛАБУС
Освітній компонент	«Паліативна медицина»
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Вибіркова
Форма навчання	Очна (вечірня)
Рік навчання / семестр	II курс/3 семестр
Кількість кредитів ЕКТС/ обсяг	3 кредити ЕКТС/ 90 год /40/50
Викладач	Незнамова В.С.
E-mail	v.neznamova@krmedkol.com
Консультації	15.20-16.10
Анотація до курсу	Паліативна медицина» призначена для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань I «Охорона здоров'я», спеціальності I5 «Медсестринство». Програма пропонує розгляд основоположних відомостей, поняття та концепції паліативної медицини, її види. Розглядаються психологічні та духовні аспекти паліативної допомоги. Характеристика, принцип роботи. Розглядаються питання пов'язані з хронічним болем. Висвітлюються питання онкологічної патології та медикаментозної терапії онкологічних хворих. Окремо представлена інформація про ВІЛ інфекцію.
Мета та завдання курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Паліативна медицина» є підготовка бакалавра за фахом. Описання цілей сформульовано через вміння у вигляді цільових завдань. На підставі кінцевих цілей сформульовано конкретні цілі у вигляді певних умінь, цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань. СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка

	діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах. СК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками. СК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби. СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини. СК 09. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі. СК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.
Програмні результати навчання	ПРН 01. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані. ПРН 02. Проводити діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. ПРН 03. Планувати медсестринські втручання. ПРН 07. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. ПРН 09. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення особистої гігієни пацієнта. ПРН 11. Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта. ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

	ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосувати фармакологічні засоби. ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій. ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань. ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.
--	--

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	Сам. Роб.
1.	Концепція та філософія паліативної та хоспісної медицини. Сучасні нормативно-правові, етичні та деонтологічні засади надання паліативної допомоги в Україні та світі. Мультидисциплінарний підхід.	2	
2	Патофізіологія, оцінка та менеджмент болю у паліативних пацієнтів. Сходінкова схема знеболення ВООЗ. Фармакотерапія хронічного болю, принципи призначення та підбору доз опіоїдних анальгетиків.	2	
3	Клінічний менеджмент важких симптомів у паліативній медицині. Контроль респіраторних, шлунково-кишкових, неврологічних та шкірних розладів на пізніх стадіях захворювань.	2	
4	Паліативна допомога в термінальний період. Психосоціальна та духовна підтримка пацієнта і його родини. Специфіка комунікації та повідомлення важких новин.	2	
	Опрацювання нормативно-правової бази України щодо обігу наркотичних речовин та надання паліативної допомоги (накази МОЗ України).		8
	Вивчення особливих категорій паліативних пацієнтів (педіатричний та геріатричний паліативний догляд).		8
	Розробка індивідуального плану догляду для клінічного кейсу (онкологічний / неонкологічний пацієнт).		10
	Вивчення методик психологічної самопомоги, дебрифінгу та профілактики вигорання в паліативних командах.		8
	Підготовка до поточного та підсумкового контролю, вивчення рекомендованої літератури.		8
	Разом	8	42

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Година
1.	Організаційно-правові засади та мультидисциплінарна команда. Визначення потреб пацієнта, функції медсестер, лікарів, соціальних працівників, психологів та капеланів у паліативному догляді.	4

2.	Шкали та інструменти оцінки стану паліативного пацієнта. Практичне застосування шкал оцінки функціонального стану (ECOG, Karnofsky, PPS) та симптомів (ESAS, BPI, FAST).	4
3.	Оцінка та терапія болю в клінічній практиці. Розрахунок доз, ротація опіоїдів, профілактика та усунення побічних ефектів анальгетиків. Ведення знеболювальної карти.	4
4.	Менеджмент дихальних порушень та серцево-судинних симптомів. Практичні навички допомоги при задишці, кашлі, застійних явищах та термінальних ратлях. Оксигенотерапія та санація.	4
5.	Нутритивна підтримка та догляд при порушеннях травної системи. Оцінка нутритивного статусу, допомога при нудоті, блюванні, закрепах, кишечній непрохідності та нутритивна підтримка через стоми.	4
6.	Догляд за шкірою, слизовими оболонками та ранами. Профілактика й лікування пролежнів, догляд за пухлинними ранами, стомами, дренажами та сечовими катетерами.	4
7.	Неврологічні та психічні розлади у паліативній практиці. Ведення пацієнтів із делірієм, тривожністю, депресією, судомами та деменцією на термінальних стадіях.	4
8.	Особливості догляду в останні дні та години життя. Розпізнавання ознак наближення смерті, коригування фармакотерапії, припинення некорисних інтервенцій, догляд після смерті.	4
9.	Комунікативні навички в паліативній медицині. Опрацювання протоколу повідомлення поганих новин (SPIKES), робота з запереченням, гнівом, гореванням пацієнта та родичів.	4
10.	Профілактика синдрому емоційного вигорання (СЕВ) та підсумковий контроль. Техніки саморегуляції для медперсоналу. Контроль практичних навичок та оцінювання знань.	4
	Разом	40

Пререквізити	«Основи загальної психології», «Основи медсестринства», «Фармакологія», «Основи національного супротиву».
Кореквізити	«Громадська безпека та безпека життєдіяльності», «Базова військова підготовка», «Хірургія», «Педіатрія», «Інфекційна безпека, інфекційний контроль»
Постреквізити	«Невідкладні стани в хірургії», «Анестезіологія та реаніматологія» «Хірургія»,
Методи навчання	Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: •лекції; •практичні заняття; •самостійна робота здобувача освіти; •індивідуальні заняття; •консультації.
Методи контролю	•усне індивідуальне опитування; •письмовий тестовий контроль;

	• комп'ютерний тестовий контроль; • усне індивідуальне опитування; • розв'язування ситуаційних задач; • демонстрація практичних навичок; • індивідуальне завдання; • студентські проекти; • студентські презентації;
Види контролю	поточний, проміжний, підсумковий контроль (диференційований залік)
Перелік практичних навичок та умінь	
1. Оцінка інтенсивності та характеру болю за допомогою спеціалізованих шкал (ВАН, ШФБ, ESAS, BPI, SPOT). 2. Розрахунок доз та ротація опіоїдних анальгетиків при хронічному больовому синдромі з урахуванням еквіанальгетичних таблиць. 3. Техніка проведення підшкірних інфузій (гіподермоклізис) та догляд за підшкірними катетерами/метеликовими голками для тривалого введення ліків. 4. Оцінка функціонального стану та прогнозу паліативного пацієнта за шкалами ECOG, Karnofsky, PPS (Palliative Performance Scale) та FAST. 5. Профілактика, стадіювання та обробка пролежнів із застосуванням сучасних інтерактивних пов'язок та протипролежневих систем. 6. Догляд за пухлинними ранами (хронічними ранами, що виразкуються, кровоточать або супроводжуються вираженим неприємним запахом). 7. Гігієнічний догляд за ротовою порожниною у термінальних пацієнтів (профілактика та лікування ксеростомії, мукозитів, орального кандидозу). 8. Догляд за стомами та катетерами (гастростома, трахеостома, колостома, цистостома, нефростома), зміна кало- та сечоприймачів. 9. Застосування оксигенотерапії та проведення санації верхніх дихальних шляхів у паліативних пацієнтів. 10. Оцінка нутритивного статусу та організація ентерального/зондного харчування хворих на пізніх стадіях захворювань. 11. Катетеризація сечового міхура, догляд за постійним катетером Фолея та виконання промивання сечовивідних шляхів. 12. Проведення очисних і сифонних клізм, надання допомоги при хронічних закрепках, дискінезіях та каловому завалі. 13. Позиціонування та переміщення маломобільного пацієнта в ліжку (ергономіка догляду, використання підйомників, профілактика контрактур та застійних явищ). 14. Застосування нефармакологічних методів менеджменту задишки (техніки дихання, позиціонування, використання потоку повітря/вентилятора). 15. Догляд при лімфедемі (виконання елементів легкого лімфодренажного масажу, накладання компресійного биндажу). 16. Скринінг та оцінка психоемоційного стану (делірій, тривога, депресія) за допомогою інструментів CAM та HADS. 17. Комунікація за протоколом SPIKES для повідомлення складних і важких новин пацієнту та його родичам. 18. Надання невідкладної допомоги при критичних станах у паліативній медицині (проривний біль, кровотеча з пухлини, судоми, асфіксія, синдром здавлення верхньої порожнистої вени).	

19. Ведення спеціалізованої документації (карта оцінки симптомів, листок обліку знеболення, індивідуальний план паліативного догляду).
20. Виконання алгоритму посмертного догляду (підготовка тіла померлого, оформлення необхідної документації та психологічна підтримка родини в період гострого горя).

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Визначення, мета, завдання та філософія паліативної допомоги. Відмінності між паліативною та хоспісною допомогою.
2. Нормативно-правова база України, що регламентує надання паліативної допомоги та обіг наркотичних засобів.
3. Етичні та деонтологічні принципи в паліативній медицині: автономія пацієнта, інформована згода, відмова від неефективного лікування (курантизму).
4. Мультидисциплінарна команда в паліативній медицині: склад, функції учасників та координація взаємодії.
5. Форми надання паліативної допомоги (стаціонарна, амбулаторна, виїзні патронажні служби) та критерії взяття пацієнта під паліативний нагляд.
6. Класифікація та патофізіологічні механізми болю у паліативних пацієнтів (ноцицептивний, невропатичний, вісцеральний, психогенний).
7. Метод «трисходинкової» анальгезії ВООЗ: принципи, класи препаратів та правила переходу між сходінками.
8. Сучасні шкали оцінки інтенсивності та характеру болю (ВАН, ШФБ, ESAS, BPI, CROT) та особливості їх використання.
9. Принципи застосування опіоїдних анальгетиків: розрахунок початкової дози, титрування, ротація опіоїдів та шляхи введення.
10. Профілактика та корекція побічних ефектів опіоїдної терапії (закрепи, нудота, седація, пригнічення дихання).
11. «Проривний» біль (breakthrough pain): визначення, причини виникнення та алгоритм фармакологічної корекції.
12. Паліативний менеджмент задишки (диспное): фармакологічні та нефармакологічні методи допомоги.
13. Догляд та терапія при розладах травної системи: нудота, блювання, закреп, каловий завал, кишечна непрохідність.
14. Нутритивна підтримка паліативних пацієнтів: синдром анорексії-кахексії, показання та етичні аспекти штучного харчування.
15. Профілактика, стадіювання та сучасні принципи місцевого лікування пролежнів у маломобільних пацієнтів.
16. Особливості догляду за пухлинними ранами (хронічними ранами, що виразкуються, супроводжуються кровотечею або неприємним запахом).
17. Догляд за стомами (гастростома, трахеостома, колостома, цистостома) та дренажами в умовах паліативного догляду.
18. Ведення пацієнтів із неврологічними та психічними розладами (делірій, депресія, тривожність, судоми) на пізніх стадіях захворювань.
19. Профілактика та корекція лімфедеми у паліативних пацієнтів (догляд за шкірою, компресійна терапія).
20. Клінічні ознаки наближення смерті (останні дні та години життя) та зміна тактики спостереження й догляду.
21. Делікатна комунікація та коригування лікування в термінальний період: скасування недоцільних обстежень і препаратів, забезпечення комфорту.
22. Невідкладні стани в паліативній медицині: масивна кровотеча, гостра задишка, судоми, синдром стиснення верхньої порожнистої вени.
23. Поняття про гіподермоклізіс (підшкірні інфузії): показання, переваги, правила проведення та догляд за катетером.

24. Алгоритм виконання посмертного догляду, підготовка тіла та дотримання етичних норм після смерті пацієнта.
25. Комунікативні навички в паліативній практиці. Протокол SPIKES для повідомлення важких (поганих) новин.
26. Психологічні стани та стадії прийняття важкого діагнозу/втрати (попередня та гостра фаза горя, підтримка родини).
27. Духовні та психосоціальні потреби паліативного пацієнта та шляхи їх забезпечення.
28. Особливості паліативної допомоги в геріатричній та педіатричній практиці.
29. Синдром емоційного вигорання (СЕВ) медичного персоналу в паліативній медицині: симптоми, профілактика та методи саморегуляції.
30. Правила заповнення та ведення обліково-звітної документації (карта оцінки симптомів, листок обліку призначення наркотичних засобів, індивідуальний план догляду).

Політика курсу

Опанування освітнього компонента «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині» передбачає активну участь в освітньому процесі. Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекційні та практичні заняття в повному обсязі. Жодна форма порушення академічної доброчесності не приймається. Роботи здобувачів освіти повинні бути результатом самостійних, їх власних досліджень чи міркувань. Під час виконання письмових контрольних робіт, підсумкових робіт, тестування, користування зовнішніми джерелами заборонено. Явні ознаки академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці і деонтології

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині» за ОПП «Сестринська справа» освітньо – професійний ступінь «бакалавр» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання протоколів надання долікарської медичної допомоги у критичних станах, володіння компетентностями сформованими на суміжних дисциплінах і вміння застосовувати в критичних ситуаціях, дотримання правил етики та деонтології.

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою та шкалою ECTS «5» (відмінно) – повні, системні знання; вільне володіння термінологією; самостійне виконання практичних завдань згідно з протоколом та аналіз результатів.

«4» (добре) – достатні знання; правильне виконання практичних завдань згідно з протоколом; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.

«3» (задовільно) – базові знання; виконання практичних завдань згідно з протоколом із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

«2» (незадовільно)– фрагментарні знання; труднощі виконання практичних завдань згідно з протоколом; суттєві помилки під час виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту, практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України (Нормативно-правові акти та стандарти): moz.gov.ua
2. Державний експертний центр МОЗ України (Галузеві стандарти та клінічні настанови): dec.gov.ua
3. Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO) — Palliative Care: who.int/news-room/fact-sheets/detail/palliative-care

Нормативно – правові джерела

Наказ МОЗ України від 04.06.2020 № 1308 «Про удосконалення надання паліативної допомоги в Україні».

Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК _____ / Вікторія НЕЗНАМОВА /
 (підпис) (прізвище, ім'я)